

Herkomst hoofdaltaar H.Nicolaaskerk Heythuysen.

Het retabel (opbouw) van het hoofdaltaar in de H. Nicolaaskerk van Heythuysen is afkomstig uit de Sint-Christoffelkathedraal van Roermond. Het is door deken W. Geurts in 1958 aangekocht. Het altaar is gewijd aan de drie heiligen van St. Odiliënberg; Plechelmus, Wiro en Otgerus.

Voordat het altaar naar Heythuysen kwam heeft het een oorlog meegemaakt en een omwenteling binnen de katholieke kerk. Dit laatste was de indirecte aanleiding voor de verhuizing naar Heythuysen.

Deken W. Geurts heeft het altaar aangekocht inclusief reliekschrijnen.

Er wordt melding van gemaakt in het verslag van het kerkbestuur van Heythuysen op 20 april 1958:

..... heeft de voorzitter (deken Geurts) het genoeg te kunnen mededelen dat het na 'veel gepraat en geduldbeoefening' is gelukt het altaar te kopen voor de zijns inziens zeer lage prijs van Nlg 750,-.

De voorzitter zegt verder de kosten uit eigen middelen te willen betalen, wel moet hij nog even rekening houden met een voorgenomen reis naar Lourdes, Spanje en Fatima. Onder deken Geurts is veel gebeurd in de kerk van Heythuysen waarvan in de boeken niets terug te vinden is. In het vervolg van het verslag zien we dat het kerkbestuur de koop, ondanks het voorbehoud, met optimisme tegemoet ziet:

De vermogenspositie van de Voorzitter enigszins kennende, of althans vermoedende, heeft het kerkbestuur echter het volste vertrouwen, dat deze reiskosten geen bezwaar zullen zijn voor de verwezenlijking van de voorgenomen beaugeste.

Het bedrag is ook niet te vinden in de verslagen van het kerkbestuur van de Christoffelparochie. Pastoor Neuss van Nunhem, afgevaardigde van het bisdom in de regionale Schade enquête-commissie, bemiddelde bij de verkoop van het altaar. Die kwam tot stand op 1 augustus 1958. Alvorens het retabel aan de kerk te schenken heeft deken Geurts de polychromie laten verwijderen en de oorlogsbeschadigingen onzichtbaar laten herstellen. Ook hiervan bevinden zich in het archief geen nota's.

Het antependium (voorhangsel, in dit geval houten ommanteling) van de altaartafel is door deken Geurts aangebracht in 1961 om van de tafel en het retabel een geheel in hout te maken. Onder de houten ommanteling zit nog de oude marmeren altaartafel. Daaronder waarschijnlijk nog het oude (houten) altaar uit 1882. In 1930, na het verbreden van de kerk, is de houten tafel bekleed met marmeren platen, de houten trappen zijn toen vervangen door granieten.

Aangezien de predella (middendeel met de relikwieën) te laag was voor het bestaande tabernakel is het geheel met 15 cm verhoogd door het plaatsen van een tussenstuk zodat het retabel iets hoger kwam te staan en het oude tabernakel weer geplaatst kon worden.

De heer J. Wijnands uit Horn, vrijwilliger in de kathedraal, vertelt waarom het altaar destijds door de Sint-Christoffelparochie van de hand gedaan is:

Op 28 februari 1945 bliezen de Duitsers, vóór hun aftocht uit Roermond, de toren van de kathedraal op. Dat leidde ertoe dat de kerk zwaar verwoest werd.

Na lange discussies werd toch besloten tot herbouw. In 1951 werd de kerk weer in gebruik genomen. De inrichting was – vanwege het gebrek aan geld en aan materialen – zeer sober.

In 1957 werd aan de edelsmid Gerard Brom uit Utrecht opdracht gegeven om een nieuwe cathedra (zetel van de bisschop waarnaar de kerk kathedraal heet)

met een baldakijn te vervaardigen. Tegen het einde van dat jaar was de cathedra klaar.

Al enige tijd was er binnen de Katholieke Kerk een discussie gaande of de priester bij het vieren van de mis met het gezicht naar de gelovigen moest gaan staan en niet, zoals tot dan toe gebruikelijk, met zijn rug. Dat betekende wel dat het altaar de vorm van een tafel moest krijgen, zonder opstand. Bij het Tweede Vaticaans Concilie dat enige jaren later zou plaats vinden, werd dan ook voorgeschreven dat de priester mis moest lezen met het gezicht naar de gelovigen. In Roermond speelde die discussie ook en zou al spoedig een dergelijk altaar worden aangeschaft. Zo'n altaar zou niet meer, zoals tot dan toe gewoon was, achteraan in de apsis kunnen staan. Men besloot daarom de nieuwe cathedra in de apsis, tegen de achtermuur te plaatsen.

Daar stond tot dan toe het hoogaltaar toegewijd aan de HH. Wiro, Plechelmus en Otgerus. Een altaar met opstand was niet meer bruikbaar en kon uit de kerk verdwijnen.

Van het middenpaneel van de toenmalige marmereen altaartafel in de kathedraal is een zijaltaar gemaakt. Het staat als je de kathedraal binnenkomt direct rechts om de hoek. Op oude foto's is te zien dat de pilaartjes in het huidige zijaltaar omgekeerd staan ten opzichte van onder het oude altaar. Esthetisch gezien lijkt mij de oorspronkelijke stand sterker, het luchtige deel boven en het massieve deel beneden. Het linker- en rechter front van de altaartafel liggen nog in de kathedraal in een werkkast.

Geschiedenis..

Het altaar is gesigineerd J.A.Oor & Zonen. Ft. Roermond. 1900. In enkele krantenartikelen uit 1900 lezen we dat het altaar midden 1900 in de kathedraal te Roermond is geplaatst. Het is een ontwerp van J.J.H. (Jacques) Oor (1863-1929) en gefabriceerd door het bedrijf van zijn vader J.A.Oor (Jean Antoine). J.A.Oor is geboren in Leuven en komt in 1857 naar Roermond.

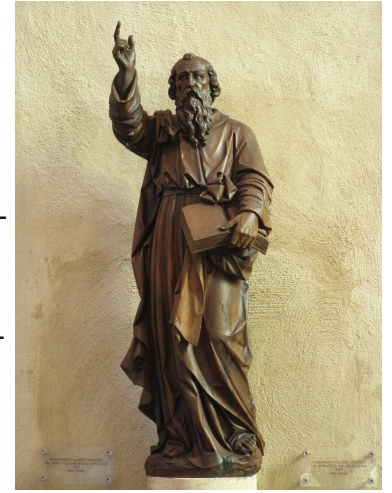
Waarschijnlijk aangetrokken door de kunstwerkplaatsen van Pierre Cuypers, stichtte hij er in 1861 beeldensnijderij J. Oor & Zn. Het bedrijf was gevestigd in Roermond aan het Zwartbroek. In 1907 nam Jacques het bedrijf van zijn vader over.

De polychromie is aangebracht door H. Holtmann uit Kevelaer.

Het altaar is destijds geschonken door de 'om hare milddadigheid bekende' Roermondse familie Corsten. De vleugeldeuren zijn van te voren tentoongesteld in de etalages van G. Pisters.

Oorspronkelijk stond links en rechts tegen de zijkanten van de altaaropbouw, achter de vleugels, een beeld van Petrus en een beeld van Paulus. Boven de beelden een houten baldakijn. Tegen de zijkanten van het altaar kan men nu nog de bevestigings-haken zien. Als de vleugels dichtgeklapt werden, kwamen de beelden te voorschijn. Dat is op de oude foto's te zien. Deze beelden staan heden ten dage in de doopkapel van de kathedraal te Roermond. Ze zijn ook ontdaan van de polychromie.

Op de achterzijde van de vleugels waren schilderijen van Servatius en Lambertus aangebracht zoals op de foto van de oorlogsverwoesting te zien is. Als de vleugels werden dichtgeklapt, kwamen de schilderijen te voorschijn. Heden ten dage is de achterzijde van de vleugels voorzien van een paars doek. Het doek zit strak op een passend paneel en is aangebracht achter het houtsnijwerk. Op het doek is in goud een kruis geborduurd. Mogelijk dat de schilderijen door oorlogsgeweld zodanig waren toegetakeld dat men ze heeft verwijderd of mogelijk zelfs overspannen met een paars doek. Op de oude foto is te zien dat de vleugels tijdens het oorlogsgevaar waren dichtgemaakt om de beeldhouwwerken te beschermen. Of het verwijderen van de schilderijen en het aanbrengen van de paarse panelen direct na de oorlog of later onder deken Geurts is uitgevoerd, is niet bekend.

Jacques Beelen.
2016.

Met dank aan:
Eerw. heer pastoor Marcus Vankan Heythuysen.
De heer Jac Wijnands Horn
De heer Sander van Daal Maastricht.
De heer Joep Janssen Roermond.

Foto's:
J. Beelen: 1-3-4-5-6.
S. v. Daal: 2